

ETIKK:
„Hol csúszik félre az akadálymentesítés?”

Munkaülés, szakmai beszélgetés
 2016.09.15

Parti Mónika
 Okl. építészmérnök
 Rehabilitációs szakmérnök
 +36 30 3612742
 parti.monika@rehabexpert.hu

Tervezési program (Oték)

A tervezés alapja, a tervezési szerződés része, kötelező!

Oték. 50.§ (1): „A **tervezési program olyan szöveges dokumentum**, amely tartalmazza az **épitményrel szemben előírt alapvető követelmények meghatározását**, valamint a tervezési szerződés szerinti **épitítelői elvárások mennyiségi és minőségi részletezését**. A tervezési program az e rendeletben előírt követelményeknél **szigorúbbakat is megállapíthat**.”

Oték. 54/A § (1): A tervezési programban **meg kell határozni a közhasználatú építmény azon építményrészeit, amelyeknél az akadálymentes használatot biztosítani kell**. Az akadálymentes használathoz olyan jelző-információs rendszert kell alkalmazni, amely a rendeltetés szerű használó fogyatékos személyt segíti az építmény, építményrész használatában.

Oték. 54/A § (2): Az elsődlegesen fogyatékos személyek használatára szolgáló épületet, épületrészt, önálló rendeltetési egységet és helyiséget az akadálymentes használatot biztosító módon kell tervezni és megvalósítani.

A tervezési programmal, - a jogszabályok betartása mellett - a valós akadálymentességi igényekre és használatra való tervezés lenne a cél!

Tűzvédelem

Menekítés, mentés problémája:
 az építményben tartózkodó valamennyi személy (beleértve a mozgáskorlátozott és/vagy cselekvőképességükben korlátozott személyeket is) **mentését meg kell oldani!**

Ehhez Építési/Üzemeltetői adatszolgáltatásra lehet szükség (létszámadat)

A tervezett megoldás kihat az üzemeltetésre!

A mindenkori legújabb Kiűrtés című TvM „E” (informatív) melléklete:

Fogyatékos kategória	Ár-ár felosztás % - után	Regisztrált szám	Regisztrált % arányban
Válgatók, kórosok	5-9%	525 301	11,5%
Érzékszervek károsultak	0-9%	1 498	0,03%
Fizikai károsultak (mozgáskorlátozott)	0-9%	6 999	0,16%
Szellemi, mentális károsultak	0-9%	48 917	1,1%
egyéb fogyatékosok	0-9%	11 420	0,25%
Összesen (közösségi közterületek)	1,0%	141 094	3,1%
Érdeklődők	0-9%	63 491	1,4%
Összesen	0-9%	75 490	1,7%
Érdeklődők	0-9%	2 000	0,05%
Összesen (közösségi közterületek)	0-9%	3 520	0,08%
Érdeklődők (közösségi közterületek)	0-9%	17 076	0,38%
Összesen (közösségi közterületek)	0-9%	20 411	0,46%
Érdeklődők	0-9%	12 114	0,27%
Összesen	0-9%	3 271	0,07%
Érdeklődők (közösségi közterületek, közterületek)	0-9%	11 111	0,25%
Összesen	0-9%	42 682	0,95%
Összesen	9,6%	511 311	11,4%

Tervdokumentáció tartalma

Az akadálymentesség kérdésköre számos szakággal átfedésben van, egyes elemeknek több szakágban kell megjelennie: építészet, gépészet, épületvillamosság, belsőépítészet, úttér, kertterv, stb. →

rehabilitációs környezettervező fogja össze és ellenőrzi a szakágakat + Akadálymentesítési tervdokumentációt készít,
ha kap ezekre megbízást, mert

jogszabály nem írja elő külön akadálymentesítési szakági munkarész szükségességét,

o **312/2012. (XI. 8.) Korm. Rendelet** az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról, **8. melléklete: Az építészeti-műszaki dokumentáció tartalma**

o **191/2009. (IX. 15.) Korm. Rendelet** az építőipari kivitelezési tevékenységről. II. A kivitelezési dokumentáció munkarészei

o **Magyar Építész Kamara és a Magyar Mérnök Kamara Szabályzatai**

Csak egyes EU pályázatoknál kötelező a Segédletet betartása és rehabilitációs környezettervező által készített tervfejezet!

Eng. tervdokumentációval kapcsolatos anomáliák

- o Nem kötelező rehabilitációs szakmérnök bevonása (kivéve Eu-s pályázatok, ha abban kötelezően előírják)
- o Építési engedélyt kiadó hatóság az akadálymentességi megfelelést nem minden esetben tudja valójában megítélni (nem biztos, hogy ez az építési hatóság feladata, de ha igen akkor a hatóságot erre fel kell készíteni → szakmai továbbképzés)
- o ÁNTSZ egyes esetekben vizsgálhatná az akadálymentességi megfelelést (pl. eü. létesítmények, étkeztetést nyújtó létesítmények, stb)
- o Tervező és szakági tervezők nyilatkoznak arról, hogy az Étv. vonatkozó pontjait betartották, felelősségi kérdés merül fel → szakmai továbbképzés szakági tervezőknek?
- o Ha készült akadálymentesítési munkarész, akkor az nincs összefésülve a szakági tervekkel, számos akadálymentesítést befolyásoló kérdés csak a kiviteli tervdokumentációban tisztázható.
- o Mozgásban és/vagy cselekvőképességükben korlátozottak mentésére vonatkozó megfontolások rendszerint kimaradnak: szabadba menekülés biztosítása, átmeneti védett tér, füstmentes lépcsőház, biztonsági felvonó, hang alapú jelzések kiegészítése fényjelzéssel, stb.

Kiviteli tervdokumentációval kapcsolatos anomáliák

- o Nem kötelező rehabilitációs szakmérnök bevonása
- o A szakági tervek nincsenek összefésülve a rehabilitációs szakmérnök által készített akadálymentesítési szakági munkarészsel („Nincs rá idő”, a rehab. szakmérnöknek ellenőrizni kellene, hogy bekerültek az elvárásai a szakági munkarészekbe, de ezt csak a tervek leadásakor tudná megtenni.)
- o „Design and build”, folyamatos tervszolgáltatással épül az épület, mire a rehabos beleszólhatna, már megépült ☹
- o Rehab. szakmérnököt nem vonják be a kivitelezésbe (nem kötelező)
- o a tervtől eltérő megoldásokat csak az adott szakági tervezők hagyják jóvá akkor is, ha a módosítás esetleg akadálymentességet érint.
- o Infokommunikációs elemek szinte mindig a kivitelezést követően készülnek el, nem ellenőrzik.
- o Rehabilitációs szakmérnököt csak a kivitelezés végén hívják a helyszínre → csak a nyilatkozatára van szükség a szakértelmére nincs ☹

Tervellenőri tevékenység

Elterjeszhető jó gyakorlat: tervellenőrzés szükségessége és ehhez szakértő tervezőként rehabilitációs környezettervező bevonása

Tervellenőr az építető érdekeit képviselve:

- o a jogszabályi előírásoknak való megfelelést ellenőrzi.
- o felhívja a figyelmet a szakmai előírásoktól eltérő vagy szakszerűtlen megoldásokra, hiányos munkarészekre,
- o jelzi az egyes szakági tervek közötti eltérésre
- o építető számára ad visszajelzést
- o akadálymentességi megfelelés esetén jóváhagyja a terveket
- o megosztott felelőssége van a tervezővel

Kivitelezés

- o Helyszíni „újratervezés” nagyon gyakori, nagy a kivitelező befolyással
- o Az Építető akadálymentességhez való hozzáállása nagymértékben befolyásolja a végeredményt!
- o Kivitelező készítteti a kiviteli tervet, a vállalási díjhoz igazodnak az akadálymentességi megoldások.
- o Költségek nem megfelelően kerülnek meghatározásra a pályázatokban, közbeszerzéseknél, a költségcsökkentés az akadálymentesítésre irányuló műszaki megoldásokat is érinti
- o Nem kötelező a rehabilitációs szakmémók bevonása
- o Műszaki átadás-átvételkor az akadálymentességi megfelelést a megvalósult állapotra nem ellenőrzik (kivéve EU-s pályázatok)
- o Megrendelő elfogadja a megvalósult megoldást akkor is, ha az nem felel meg maradéktalanul az akadálymentességi előírásoknak, esetleg nincs is tudomása arról, hogy nem felel meg...
- o Kinek kellene ellenőrizni a megfelelést?
- o Civil szervezetek bevonása a monitorozásba?
- o Erősebb monitorozásra lenne szükség, szakmai szempontok mentén
- o A speciális igényekhez igazodó Üzemeltetési feladatokra nem gondolnak

---

Jogszabályok

Jogszabályok, előírások

- o Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- o A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
  - o Meghatározza a fogyatékos személyeket megillető jogokat (környezet, kommunikáció, közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés, közlekedés, támogató szolgálat, segédeszköz) és az esélyegyenlősítés célterületeit
- o Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.)
  - o Meghatározza az akadálymentesség fogalmát és az építményekkel szemben támasztott általános követelményeket.
- o Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (Óték) akadálymentesítésre irányuló pontjai

---

Jogszabályok

Jogszabályok, előírások

- o Az Európai Unió Bizottsága által 1996-ban elfogadott „Akadálymentesség Európai Eszméje” (European Concept for Accessibility”) című kézikönyv ajánlásaira épül.

Ágazati szabványok, műszaki irányelvek, amelyekben akadálymentességi követelmények szerepelnek:

- o MSZ EN 13200-1:2013. Nézőtéri berendezések. 1. rész A nézőtéri terület általános jellemzői
- o MSZ EN 81-70:2006 számú, „Felvonók szerkezetének és beépítésének biztonsági előírásai. A személy- és teherfelvonók speciális alkalmazásai. 70. rész: Fogyatékkal élők által is igénybe vehető felvonók”
- o MSZE 24210-1:2012. Nevelési intézmények tervezési előírásai. 1. rész Bölcsődék
- o MSZE 24203-5:2012. Oktatási intézmények tervezési előírásai. 5. rész Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmények
- o e-UT 03.05.11. Mozgáskorlátozottak közlekedését segítő közúti létesítmények kialakítása, Magyar Útügyi Társaság, 2000.

Jogszabályok

Ágazati szabványok, műszaki irányelvek, amelyekben akadálymentességi követelmények szerepelnek:

- o e-UT 03.05.11. Mozgáskorlátozottak közlekedését segítő közúti létesítmények kialakítása, Magyar Útügyi Társaság, 2000.
- o e-UT 03.05.12 Akadálymentes közúti létesítmények (A KTSZ kiegészítése), Magyar Útügyi Társaság, 2009.

International standards:

- o ISO 21542:2011 Building construction – Accessibility and usability of the built environment (Nem került Magyarországon bevezetésre, egyes pontjai a hazai jogszabályi előírásokkal ellentmondásban vannak, összehangolása szükséges.)
- o ISO 23599:2012 Assistive products for blind and vision-impaired persons – Tactile walking surface indicators (Nem került bevezetésre Magyarországon.)

Jogszabályok

Szakmai ajánlások:

- o Pandula András (szerk.) 2008: Kézikönyv. Az akadálymentesség és egyetemes tervezés műszaki tervezői szempontjai, követelményei. Kiadta az Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány, 2008.
- o Tervezési Segédlet az akadálymentes épített környezet megvalósításához – ÖTM Területfejlesztési és Építésügyi Szakállamtitkárság, 2007
- o A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) akadálymentesítéssel foglalkozó munkacsoportjának a Taktilis burkolati jelzések alkalmazásáról szóló, 2009 novemberében illetve 2013. március 17-én kelt állásfoglalásai.
- o Access for All UEFA and CAFÉ Good Practice Guided to Creating an Accessible Stadium and Matchday Experience
- o BKK Budapesti Közlekedési Központ által 2015-ben kiadott Villamos- és autóbuszmegállók tervezési útmutató.
- o BKK Budapesti Közlekedési Központ által 2015-ben kiadott Gyalogos aluljárók rendezése és felújítása Tervezési útmutató.
- o BKK Budapesti Közlekedési Központ által 2015-ben kiadott Ügyfélközpontok Tervezési útmutató.

Nyitott kérdések...

- o Akadálymentességet pillanatnyilag egyedül az építési engedélyezési eljárásban lehetne hatóságilag ellenőrizni...
- o Lehet-e, szabad-e minden akadálymentességi kérdést jogszabályban szabályozni? Épülettípusonként és szolgáltatásonként nagyon eltérnek az akadálymentességi igények!
- o Kötelező érvényű jogszabályok mellé un. Best practice vagy műszaki irányelvek kidolgozása az egyes épülettípusokra, szolgáltatásokra speciálisan, példa erre:
  - UEFA CAFE Access for all,
  - IPC szabványok, kiadványok,
  - Kormányablakok akadálymentességi anyagai
  - Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférésehez
- o Meglévő, de már elavult tartalommal bíró szabványok frissítése
- o ISO 21542:2011 Building construction – Accessibility and usability of the built environment szabvány honosítása, aktualizálása Magyarországi viszonyokra
- o Szolgáltatásokra, üzemeltetésre vonatkozó ajánlások kidolgozása: az akadálymentességi megfelelést a szolgáltatás mikéntje is jelentősen befolyásolja!
